

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Maurittii Gudeni Historia Erfurtensis Ab Vrbe Condita Ad Reductam

Gudenus, Johann Moritz von

Erfurti, 1675

VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11903

niensis atque Argentoratensis, Cathedralis Ecclesiæ, quarum Comes iste Canonicus fuit, refellunt: ipse Spangenbergius alibi hunc Georgium Comitem agnoscit.

VIII.

Accessit aliud facinus, quod unâ cum superioribus ingentes postmodum turbas concitavit. Supremus plebis tribunus seu primus Quatuorvir Henricus Kelner imperialem præfecturam Kapplendorff (a) † octo millibus florenorum Saxonibus oppignoraverat, nec Senatu, nec civibus consultis. Illi arcem cum pagis occupant: nemo erat, qui increpare temeritatem auderet, imò nec querere licuit, quod ignorabat civitas, an vendita, vel oppignorata præfectura esset? * Non collectæ † nec vectigalia prodigæ dispensationi sufficiebant; fides insuper ruentis ad inopiam Urbis apud externos defecit. Ipsi civis precibus violentis ad credendum inducti; sed hæc omnia parum ad levamentum ad correctionem mali nihil conducebant. dum fons hujus, pessima reddituum administratio non emendabatur; eo miserum creverat, ut occultari amplius non poterat. Instabant creditores plerique potentes, hic Capitalis, alius usurarum, ille præterea causatorum sumptuum exsolutionem urgebat. Vacuo interim arario

*Kelnerus
clam Saxo-
nibus Kap-
plendorffii
oppignorat.*

* MDIX.
Onus æris
alieni urbi
premit.

a) Anon. Chronica Erfurtensia MS. & varia documenta publica in Archivis extantia hæc & sequentia abundè referunt.

frustrati, cives extrâ Urbem passim infestant, capiunt, atque pignoris instar pro nomine retentant, postmodum suæ causæ iudices sub expensarum coloribus ad alterum tantum nomen extorquent. Senatus in angustiis trepidat, et utque miseriæ magnitudinem sciret, redituum & expensarum calculum reducit, reperitque istas ab his aliquot millibus superari. Videbatur necessitas omni consilio major, ac dum et eluctari non posset, communi desperantium more in votis altercabatur. Pars ad communitatem civium rem deferendam censuit. Senatum oneri imparem, tam immensa nomina solvere non posse: crescere in dies pericula & damna, quæ si ulterius occultarentur, idem Senatui obventurum, quod domestica insentia celantibus, dum per momenta crescens malum impari ope extinguere conantur, usque dum illud cum ædificii ruina semet ipsum ostendit. Reditus ordinarios expensis ^{minoribus} calculum docuisse, de novis igitur obventionibus dispiciendum, quæ cum aliunde, quam de civium bonis accipi nequeant, æquum esse necessitatem iis manifestari, sed et collectas libentius suscepturos, si, quo consilio indictæ sint, resciant. Alii et sanctissimo silentio involvenda omnia censuerunt: Armis et numero potentem plebem, nec Senatui satis amicam, quem peculatus, et atrociorum criminum insimulet; solum Ducem abesse multitudini ad seditionem pronam. Quod si æris alieni quantitatem opinione majorem intelligat, quanta indignatione, quibus conviciis Senatum sit petitura? nec Ducem de futurum, postquam multitudo publicè calum-

*Senatus atrocitate
malipercul-
sus hæsitat.*

*Inter se dis-
sident.*

*Alii æs ali-
enum civi-
bus manife-
standum
censent.*

Alii negant

nia-

niabitur. Nihilmoderati à concitata plebe sperandum. Quæ causa mali? cur debita contractum in vanum tumultuantibus demonstrandum, qui miseram omnem imperantium culpæ imputabunt. At quid Tribuni plebis cum tanta potestate Senatum arguerent, si necessitates publicæ pro remediis ad communitatem deferendæ? esse hanc civilis Societatis legem, alii imperent, alii obediant, nec his gubernandi potestatem subiciendam. Ipsum tempus monere periculum, eundem annum instare, (a) cum ante duo secula fatali motu plebs contra senatum cristas erexerit, ut hominibus, sic Rebus sua temporum climata periculis horrere. Igitur adversæ fortunæ, furoris excandendi occasionem haud præbendam: è curia petendum remedium, cui salutem suam Civitas commiserit.

Regens Senatus dum convenire non potest, reliqua collegia invocat.

Æs alienum ad populum deferitur.

Neutra pars† alteri persuasit, divisus ergo regens Senatus, ex more Civitatis quatuor reliquos, nuperrimis annis curiæ functos, in consilium vocat, apertisque ararum necessitatibus, an ad populum hæc pro remediis deferendæ consultandum proponit. Effecit † atrocitas mali, & consilii inopia, ut delatio ad civium communitatem pluribus votis decerneretur. Inducitur comitium, & ad congregatos per quatuor Urbis regiones cives delegati mittuntur: magno onere Civitatem premis, cuius levamen Senatus omni consilio habetenus quæsiverit, æs alienum esse quod urgeat, non suâ, nec fortè majorum culpâ, sed adversarum rerum violentiâ contractum: evacuari usuris ærarium, ut

(a) Vid. sup. Anno 1309.

expensis amplius non sufficiat, hinc annuè debita augeri, solâ morâ invalescere malum, atque tot ex alveis inundare Remp. quot creditores existunt. Igitur ut communitas vigilantiam Senatûs, & curam intelligat, ei aperiri necessitatem, & in partem sollicitudinis vocari. Vellent cives in medium cum Senatu consulere, quo tantum onus, priusquam Civitas succumbat, levigetur: Seligeret per singulos districtus Quatuorviros, concordia, & commodorum Civitatis amantes, his Senatûm æris alieni quantitatem ostensurum, cumque iis sedecim, quomodo Resp. è tantis angustiis extrahenda sit, deliberatum † murmure excepit hæc populus, ante vulnus acceptum deliberari debuisse, declinare malum prudentis esse, de remediis etiam fatuos ab eventu moneri. † Attamen singuli districtus, ut Senatus petiit, Quatuorviros elegerunt, prudentes & qui loqui, quod sentiunt, auderent iis, ut de nominibus cum Senatu consultarent, mandatum. At hi suscipere in se negotium detrectant: periculosam rem esse, cum potentioribus agere, quibus nunquam veritas impunè dicatur, quantis odiis irritandus sit Senatus, si culpas, & æris alieni causas accuratius indagarent? veruntamen pro patria, pro Reip. utilitate se pericula subituros, si communitas de omni damno caveat, & stipulata manu protectionem Sancta Fide promittat.

Ac.

*Plebs mur-
murat.*

*Eligit Ora-
tores qui Se-
natum ade-
ant.*

*Mandatis
instruit.*

*Senatus er-
rorem sero
advertit.*

*Emendare
studet.*

*Æris alie-
ni quantitas*

*Electorum
ad populum
relatio.*

Acclamatum † est à multitudine, Senatum audacter objurgarent, his tot millibus dexteris incolumes futuros, ne quid autem, nisi ex populi consilio Senatui proponerent, aut cum eo paciscerentur, feminustissima quævis ad communitatem referrent, injunctum. Publicè hæc agebantur, & statim ad curiam delata, tunc † primum Senatus errorem consilii, quod culpas suas ad plebem detulisset, videbatur eratque deliberationum summa, quomodo adversus populum se muniret. † Placuit cunctando illius fervorem declinare, vehementes esse plebis affectus, sed breves, nec ulla re magis, quam mora remittere: Nihil diu urgeri, quod multi urgent. Simulatis occupationibus aliis, electos ad se vocare Senatus differt, at populus elapsis aliquot septimanis, moræ impatiens, suis, ut Senatum accedant, promissamque æris alieni designationem urgent, mandat. Ascendunt illi Curiam, nuperrimi Comitii Senatum monent, ac mandata exponunt. Hic turbatus metu registra exhibet, † computatur æs alienum, & sexcentorum millium aureorum reperitur: attoniti ad hæc electi, populo se relatores ajunt. Die postero cives convocantur, ad quos electi: † Interpellasse se communitatis nomine senatū, & æris alieni quantitatem urfisse, adferre se talia, quæ meliora vellent, ac dolere quod tristi nuncio populum terrere debeant: Registra, matriculas sexcenta millia aureorum, quæ Senatui, populusq; Erfurtensis debeat referre. Liquidè

hæc debita esse, atq; creditorum annuam fidem triginta milibus emendam. Terror † primùm in silentio multitudinem continuit, postmodum murmura, & dissonæ voces, demum secuti clamores, omnia dira Senatui imprecabantur: non prædia sua, non bona tanto nomini sufficere; venditos à Senatu, non se modo, sed liberos, & nepotes, ad quos præsens ætas onus facultatibus suis majus transmissura sit. Electi plebem ab impetu † retrahunt: arduam rem esse, quæ non irâ sed ratione agi debeat: moneri Senatum de erroribus suis humiliter, ast non laceßiri posse, hoc rebellionem omnibus ætatibus adiosam redolere: delatores se populi desideria, si moderata committantur, ferocis tumultus clamores sine legatis ad curiam venturos. Mitigatus his plebis impetus, electis, † ut Senatui dolorem communitatis, referât injunctum: non pericula, non jacturam fortunarum ab obsequiis cives retracturos, obedientes ad justa quævis imperia: sed miseram ærarii conditionem se dolenter percepisse, præstitas hæctenus frequentes collectas, vectigalia, de cibis, potuque redditus in fiscum delatos, & hos tamen ærarii necessitatibus non suffecisse, ut insuper tam incredibilis summæ debita contraxerit? fidem suam hæc superare, petere igitur, † Senatus ab annis triginta fisci rationes ederet, ut videret communitas, quorsum collectæ civium, & tot pecuniæ à creditoribus acceptæ pervenerint. Accedunt electi Senatum, & mandata exponunt, ille † priusquam im-

pro-

*Multitudo
concitatur.*

Electi sedant

*Populus ul-
terioribus
mandatis
Electos
instruit.*

*Reddi rati-
ones petit.*

*Promittit
Senatus ra-
tiones.*

*Claves ur-
bis & custo-
diæ senatui
extorquen-
tur.*

provisi postulati momenta perpenderet annuit, sic tamen, ut ultimam spem cunctatione servaret. Sedata nonnulla indignatio plebis videbatur, sed offensam his postulatis Curiam omnes credebant igitur de eripiendâ vindictæ potentiâ consultatum est. † Senatui portas, valla turres Urbis, imò Cyriaciburgum præfide tenere, claves ipsas & militarem tesseram sub arbitrio Consulis esse, quam facillè intro misso milite externo cives opprimi viderent? nunquam socios huic stratagemati defuturos, qui per discordias civiles urbem ingredientur, ac dum partem unam juvabunt, utramque oppriment: nec de Senatûs ausu dubitandum, ex legibus Julii peculatûs, de residuis, & repetundarum postulati, periclitari famam ejus, & bona, magnorum moliminum incitamenta eripiendum illi publicæ securitatis arbitrium, & cum hoc populum opprimendi facultatem: irent electi, atque à Senatu claves, & urbis vigilias peterent, sponderent tamen citra curiæ periculum hoc fore populum pro Reip. incolumitate facultes & animam positurum. Exequuntur mandata electi, tradi custodiam Urbis communitati petunt. Senatus malè actorum rerum conscientiam timidus, munimenta occupandi licentiam segni errore indulget, statim multitudo plebis armatur, valla & arcem implet, simul imperi-

um eo usque occupat, ut Senatum etiam invitum in officio continere posset. Variatum † in discursibus, unde moles incredibilis æris alieni Civitatem obruisset? crimini peculatûs communiter, sed & aliis imputatum: Saxoniam protectionem plus centenis quinquaginta millibus aureis stetit. Urbem Ducibus vectigalem factam, dum singulis annis mille quingenti penduntur. In Novesianam expeditionem superba prodigalitate quater centena millia aureorum insumpta. Schisma Dietherum inter & Adolphum, lites cum Sede Moguntina, Sequestrum præcipuè, subsecutosque tractatus, munimenta urbis & arcis, ac ob hæc Romanas legationes, immensam auri argenti-que summam hausisse.

Obtentis armis † rationes iterum urgentur: interim ii, quos malèactorum memoria premebat, † Saxonibus necessitates suas aperiunt, qui consilium & opem pollicentur: his promissis ineremis Senatus ferâ audaciâ intumuit, cumque moram interpellaret populus, & rationes iteratò peteret, † earum editionem electis negat: *nova esse plebis desideria, nec minus injusta: Senatum successoribus suis in Curia, non pulpulo ad ratiocinia teneri, hæc majorum instituta, hæc leges, sanctas civibus, & quæ non nisi à rebellibus impugnentur.* Obitupefcunt ad repulsam electi, iterumque rationes urgent: vanam renitentiam fore, arma & custodi-

M

am

Vnde Civitastatâ æris alieni summam contraxerit?

IX.

Urgetur rationum editio.

Malè sibi conscii Saxonones invocant.

edere rationes renuntiant